

Eindrapport werkingsjaar 2020

1 januari 2020 – 31 december 2020 (12 maanden)

Eindrapport
gezinsondersteunend aanbod ter preventie van
vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken

Aanbod gecoördineerd door GAMS België

1. Context

1.1. Contactgegevens uitvoerder

Organisatie: GAMS België vzw, Groep voor de Afschaffing van Vrouwelijke Genitale Verminking

Naam contactpersoon: Katrien De Koster

Functie: Coördinatrice Helpdesk GAMS Vlaanderen

Telefoon: 0495 93 93 18

Emailadres: katrien@gams.be

Adres Hoofdzetel: Gabrielle Petitstraat 6, 1080 Brussel

Permanentie Antwerpen: Huis van het Kind, Antwerpen Noord, Pothoek, Pothoekstraat 112, 2060 Antwerpen

Permanentie Gent: de SLOEP vzw, Bevelandstraat 26, 9000 Gent

Permanentie Hasselt (vanaf 2020): Huis van het Kind Hasselt, Maastrichterstraat 96c, 3500 Hasselt

Permanentie Leuven (vanaf oktober 2019): Huis van het Kind Leuven, Savoyestraat 4, 3000 Leuven

Opstart werking Kortrijk (eerste activiteit voorzien op 22/4/2021)

Rekeningnummer: BE37 0012 8683 3928

Ondernemingsnummer: 0458.323.119

1.2. Informatie over de algemene werking van GAMS België

GAMS België vzw werd opgericht in 1996 en bestaat uit een groep van zowel mannen als vrouwen van verschillende origine die strijden tegen vrouwelijke genitale verminking (VGV) en andere vormen van gender gerelateerd geweld (GBV). De vereniging organiseert sensibiliseringsactiviteiten voor de betrokken gemeenschappen (gemeenschappen waar VGV uitgevoerd wordt) en cultuur sensitieve vormingen voor professionals. Daarnaast pleit GAMS op Vlaams, nationaal en internationaal niveau voor de preventie van VGV en gedwongen huwelijken (GH). GAMS ondersteunt individuen die direct of indirect te maken kregen met genitale verminking en/of andere vormen van gender gerelateerd geweld door hen te begeleiden naar de gepaste diensten (gezondheidszorg, juridische hulp, ...). Sinds 2009 organiseert GAMS ook psychologische consultaties, zowel individueel als in groep.

Sinds 2014 is GAMS structureel actief op Vlaams niveau met de oprichting van de Helpdesk Vlaanderen in Antwerpen, de regio met de hoogste prevalentie op vlak van VGV, na Brussel. De werking in Vlaanderen werd begin 2018 uitgebreid met een inloopspreekuur in Gent en sinds midden 2019 in Leuven. Zowel in Antwerpen, als in Gent en in Leuven wordt GAMS momenteel ondersteund op stedelijk niveau door middel van een afsprakennota.

Sinds 2019 maakt de werking van GAMS deel uit van het gesubsidieerd aanbod van het Agentschap Opgroeien.

Op nationaal niveau begeleidde GAMS de redactie van de Belgische handleiding over VGV voor de betrokken beroepssectoren en bracht zelf ook verschillende publicaties en tools uit omtrent de problematiek.

Op Europees niveau is GAMS mede-oprichtster van het Europese netwerk “End FGM”. Dit netwerk is een overkoepeling van 19 nationale NGO's die samen ijveren voor een duurzaam beleid tegen VGV op Europees niveau. (www.endfgm.eu).

Internationaal maakt GAMS deel uit van het Inter-Afrikaans Comité (CIAF), een koepelorganisatie van alle nationale comités die strijden tegen vrouwelijke genitale verminking en andere schadelijke praktijken. GAMS ondersteunt een project voor het stopzetten van VGV in Vélingara, Senegal.

Kortom: Het hoofddoel van GAMS is bij te dragen aan de strijd tegen vrouwelijke genitale verminking en andere vormen van gender gerelateerd geweld in Vlaanderen, België en in de rest van de wereld.

1.3. De omvang van de problematiek in België

Op 31 december 2016 wordt het aantal vrouwen en meisjes afkomstig uit een land waar vrouwelijke genitale verminking (VGV) wordt toegepast, geschat op meer dan 70.000. Van deze 70.000 zijn er waarschijnlijk 17.000 besneden en meer dan 8.000 lopen het risico om besneden te worden. Sinds de eerste schatting op 31 december 2007 is de prevalentie toegenomen. Dit wordt zowel verklaard door de komst van vrouwen, die reeds besneden zijn, afkomstig uit landen waar VGV uitgevoerd wordt, als door geboorten in België van meisjes wiens moeders besneden werden (de tweede generatie). De regionale spreiding van het aantal vrouwen en meisjes die reeds getroffen werden door VGV of hiertoe het risico lopen, wordt, sinds de laatste prevalentiestudie in 2016, als volgt opgedeeld: 11.000 in het Vlaamse Gewest, 8.000 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 5.500 in het Waalse Gewest en 1.200 in het opvangnetwerk voor verzoekers¹ internationale bescherming. De provincies met de hoogste prevalentie zijn Brussel, Antwerpen en Luik. Maar ook in andere Belgische (en vooral Vlaamse) steden en gemeenten stijgt het aantal.² Het verzoek om vrouwelijke genitale verminking uit te voeren, bestaat ook in België: gynaecologen, urologen hebben dergelijke verzoeken van ouders ontvangen. Men kan ook veronderstellen dat kinderen tijdens de vakantie naar het thuisland van hun ouders het risico lopen besneden te worden. Het is daarom even belangrijk om middelen in te zetten om zowel vrouwelijke genitale verminking bij meisjes te voorkomen als om hun moeders, die al getroffen werden door VGV, te ondersteunen.

¹ Voor de vlotte leesbaarheid van het document, werd ervoor gekozen de toevoeging (v/m/x), verwijzend naar de verschillende genderidentiteiten van de doelgroepen, weg te laten. Er wordt gestreefd naar een neutrale benaming, indien van toepassing, van verschillende beroepen en andere functies.

² Dubourg, D., & Richard, F. (2018). Schatting van de prevalentie van in België wonende vrouwen en meisjes die vrouwelijke genitale verminking ondergingen of het risico lopen om verminkt te worden, 2018.

Geraadpleegd op 27 september 2018 via

https://igvmiefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/20180302_fgm_prevalencestudy_12_pages_nl.pdf

2. Presentatie van het aanbod

2.1. Werkingsgebied

Vrouwelijke genitale verminking is sinds 2001 expliciet bij wet verboden in België (art.409 SWB). Volgens de cijfers van de meest recente prevalentiestudie (2016) wonen er in Vlaanderen meer dan 11.000 vrouwen en meisjes die reeds besneden zijn of het risico lopen om besneden te worden. Wat huwelijksdwang betreft, zijn er geen officiële cijfers beschikbaar in Vlaanderen of België. Experts nemen aan dat deze problematiek veelal onder de radar blijft, maar desalniettemin zeker aanwezig is binnen verschillende bevolkingsgroepen. Ook hierbij kan gesteld worden dat huwelijksdwang blijvend zal voorkomen, en zelfs in stijgende lijn, indien niet preventief ingezet wordt op sensibilisering.³

Om een kwaliteitsvolle en laagdrempelige ondersteuning en preventie te kunnen blijven bieden, acht GAMS het noodzakelijk regionale inlooppmomenten te organiseren in elke provincie en deze te verankeren binnen de werking van de reeds opgerichte Huizen van het Kind. Op die manier richt de preventie op vlak van VGV en gedwongen huwelijken zich op families en (toekomstige) ouders die in Vlaanderen gevestigd zijn en wiens welzijn en dat van hun kind prioritair is.

2.2. Aard

Gezinsondersteunend aanbod ter preventie van vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken

2.3. Doelgroep

Alle personen (minderjarige meisjes, vrouwen en (toekomstige) gezinnen) die geconfronteerd worden met vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en/of andere vormen van gender gerelateerd geweld (GGG). Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat de doelgroep van GAMS afgebakend wordt door herkomst; personen geconfronteerd met voorgaande vormen van GGG én afkomstig uit een land of regio waar vrouwelijke genitale verminking voorkomt.

Alle professionelen binnen het partnernetwerk in Vlaanderen en Brussel (K&G en alle actoren binnen de Huizen van het Kind, wijkgezondheidscentra, Lokale Opvang Initiatieven, OCMW, CBO Open School, CLB's en alle andere zorg- en hulpverleners)

2.4. Spreiding

Regionale werkingen in heel Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Fysieke permanentie in elke provincie (binnen een structuur van het Huis van het Kind)

2.5. Periode

1 januari 2020 – 31 december 2020

³ Leye, E., & Sabbe, A. (2015). 2. Gedwongen huwelijken. Geraadpleegd op 27 september 2018, <https://www.kennisplein.be/Documents/Gedwongen%20huwelijkenDEF.pdf> en Leye, E., & Sabbe, A. (2016). Huwelijksdwang in België. Geraadpleegd op 27 september 2018 via https://igvmiefh.belgium.be/sites/default/files/nederlandse_samenvatting_matrifor.pdf

2.6. Doelstellingen

De werking kadert binnen het gezinsondersteunend aanbod ter preventie van VGV en gedwongen huwelijken en vindt haar regelgevende basis in onderstaande besluiten:

- Het besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2014 tot uitvoering van het decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning (zie <http://www.huizenvanhetkind.be/hk/Regelgeving/definitievegoedkeuringbvr/>).
- Het ministerieel besluit van 22 maart 2019 betreffende de regels voor de erkenning en de subsidiëring van een gezinsondersteunend aanbod ter preventie van vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken (zie <https://www.kindengezin.be/img/Bijlage1-MB-subsidie-gezinsondersteunend-aanbod-preventie-VGV-gedwongen-huwelijken.pdf>).

Streefresultaat 1: Een gezinsondersteunend aanbod op vlak van VGV en gedwongen huwelijken tav betrokken doelgroepen

Acties:

- GAMS organiseert inlooppreekuren binnen 1 Huis van het Kind per provincie en dit gedurende een dagdeel per week (gemiddeld 2,5 uur + 1,5 uur administratieve opvolging dossiers). Hierbij biedt GAMS zowel een ambulante individuele begeleiding als advies via een telefonisch en digitaal onthaal.
- GAMS organiseert op regelmatige en structurele basis sensibiliseringsactiviteiten (in groep) voor de betrokken doelgroepen.

De begeleiding, het onthaal en de groepsactiviteiten worden georganiseerd door professioneel hulpverleners en eventueel cobemiddelaars zodat cultuur- en taalbarrières zo goed mogelijk weggenomen worden en het aanbod zo laagdrempelig mogelijk blijft.

Het aanbod wordt tevens afgestemd op de lokale noden die besproken worden met de lokale partners tijdens actorenoverleg Huizen van het Kind en tijdens tussentijdse evaluatiemomenten met de regionale steden (contactpersonen stedelijke convenanten).

Streefresultaat 2: Deskundigheidsbevordering op vlak van VGV en gedwongen huwelijken bij professionals werkzaam in Vlaanderen en Brussel, met een focus op cultuur sensitieve zorg

Acties:

- GAMS organiseert cultuur sensitieve vormingen en structurele interviews.
- GAMS voert operationeel onderzoek uit ahv cliëntenbestand en ontvangen signaleringen (risicosituaties) om de kennis over gedwongen huwelijken en VGV in Vlaanderen te vergroten en te verspreiden ahv een jaarrapport en studiedag.
- GAMS neemt deel aan netwerkvergaderingen, platforms en coalities om zo samenwerkingsverbanden met partners te versterken en hen te ondersteunen in de gemeenschappelijke strijdpunten en dit zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau.

3. Projectresultaat 1:

Een gezinsondersteunend aanbod op vlak van VGV en gedwongen huwelijken tav betrokken doelgroepen

3.1. Methode

Ondersteuning van de doelgroep door middel van psychosociale, ambulante begeleiding op maat via een individueel gesprek tijdens een permanentie in de verschillende provincies, door deelname aan een supportgroep en/of via een sensibiliseringsactiviteit georganiseerd in de verschillende provincies in Vlaanderen en het tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

GAMS organiseert individuele begeleiding en groepsactiviteiten voor de betrokken doelgroepen.

- GAMS maximaliseert de informatieoverdracht door het inzetten van cobemiddelaars als neutrale brugfiguur.
- GAMS werkt maximaal samen met bestaande kanalen en lokale partners en neemt regelmatig deel aan overlegmomenten en houdt de vinger aan de pols betreffende de lokale noden door middel van het organiseren van tussentijdse evaluatiemomenten met lokale overheden (contactpersonen stedelijke convenanten).
- GAMS geeft individuele psychosociale begeleiding op maat (fysiek, telefonisch of digitaal) en biedt ondersteuning via structurele supportgroepen.
- GAMS organiseert ad hoc sensibiliseringsactiviteiten voor betrokken doelgroepen.
- Alle leden van GAMS vzw (professioneel team, cobemiddelaars, sympathisanten) verwijzen aanmeldingen uit Vlaanderen naar de betreffende permanenties en het groepsaanbod.

3.2. Indicatoren

- Aantal individuele gesprekken per provincie: streefdoel: 4 per maand (gemiddeld)
- Aantal adviesmomenten (telefonisch en digitaal) voor de doelgroep: 10 per maand (gemiddeld)
- Aantal sensibiliseringsactiviteiten per provincie: streefdoel: 1 per trimester (gemiddeld)
- Aantal deelnemers per sensibiliseringsactiviteit: streefdoel: 8 per activiteit (gemiddeld)

3.3. Resultaten

3.3.1 Individuele begeleiding

	2020	2019
Regio		
Antwerpen	65	124
West-Vlaanderen	11	3
Brussel	138	146
Gent	28	22
Hasselt	1	0
Leuven	6	5
TOTAAL	249	300

Net zoals vorig jaar, nam Jessica Tatout, sociaal werkster en projectverantwoordelijke, de individuele gesprekken en de groepsactiviteiten op zich en dit vooral in de regio's Gent (inclusief personen afkomstig uit West-Vlaanderen) en Brussel. Tijdens de infosessies en individuele gesprekken wordt opnieuw samengewerkt met cobemiddelaars. Ook in 2020 werden nieuwe contacten gelegd met vrijwilligers met verschillende profielen die een meerwaarde geven aan de werking en een cultuur sensitieve aanpak verzekeren.

Vanaf februari 2020 werd Kelly Beutels structureel aangenomen om de psychosociale begeleidingen en groepsactiviteiten te verzekeren in Leuven, Antwerpen en Hasselt. In april 2020 nam Katrien De Koster, na een bevallingsverlof, de fakkel weer over van Pauline Bekaert op vlak van coördinatie.

Tot slot werd in mei 2020 een convenant afgesloten met Culture for Change, meer bepaald met Bibiane Van Mierlo, die als zelfstandig therapeute mee de psychologische ondersteuning versterkt, zowel individueel als in groep. Zij doet dit vanuit het Huis van het Kind in Antwerpen.

Zoals in elk rapport voor 2020, moet ook hier meteen aangegeven worden dat dit een uitzonderlijk werkingsjaar was door de alom gekende reden. Door de 'lockdown' die afgekondigd werd in maart 2020 ter preventie van Covid 19 en alle andere preventiemaatregelen die daarna volgden gedurende de rest van het jaar, zijn de resultaten van dit werkingsjaar uiteraard minder representatief voor de reguliere werking en het aanbod van GAMS.

Zo blijkt op vlak van individuele gesprekken dat er periodieke hiaten zijn, wanneer verplaatsingen, ook op vlak van sociaal onthaal niet mogelijk waren. In die perioden werd er zo goed als mogelijk telefonisch en digitaal contact onderhouden met personen die reeds gekend (of minder gekend) waren bij GAMS en verder niet opgevolgd werden door residentiële begeleiding. GAMS hielp meteen bij de aanvang van de epidemie, met het sensibiliseren en informeren van anderstalige nieuwkomers, door [video-boodschappen](#) op te nemen in 10 verschillende talen en deze zo veel mogelijk te verspreiden via sociale media en samenwerkingspartners. De medewerkers van GAMS gingen bij een paar personen, in een precaire situatie, ambulante op bezoek (aan de voordeur) voor individuele begeleiding. Via het Koning Boudewijn Fonds verwierf GAMS subsidies die ingezet konden worden voor personen zonder wettig verblijf en/of die het extra moeilijk hadden in de voorbije periode. GAMS voorzag met behulp van dit fonds voedselbonnen (bon voor supermarkt) voor 18 families in Vlaanderen, die aangesloten zijn bij GAMS. Ook werden via de website www.we-access.eu gesprekken met medewerkers en cobemiddelaars georganiseerd, om zo de toegang tot zorg en informatie te behouden en werden er relaxatieoefeningen opgenomen in verschillende talen en ter beschikking gesteld via www.care4refugees.com.

Op vlak van permanenties in Vlaanderen, was GAMS daarnaast ook afhankelijk van de procedures en maatregelen die genomen werden (in het kader van de corona-epidemie) door de verschillende regionale Huizen van het Kind, waar GAMS een inlooppreekuur organiseert. Dit valt ook op in de cijfers (zie eerste tabel). Zo is het spreekuur in Hasselt nog niet kunnen doorgaan (de persoon die daar ontvangen zou worden, werd gezien in Antwerpen). De opstart werd voorzien in het voorjaar van 2020, maar werd uitgesteld tot nader order. Uiteraard werd wel regelmatig contact gehouden met de coördinator van het Huis, en er wordt voorlopig een opstart voorzien in het najaar van 2021. Personen uit Limburg werden in 2020 nog steeds ontvangen tijdens de spreekuren in Brussel en Antwerpen.

Hetzelfde geldt voor West-Vlaanderen; na meermaals overleg met de steden Brugge, Roeselare en Kortrijk, werd ervoor gekozen een nauwere samenwerking op te starten met de stad Kortrijk. Ook dit liep enorme vertragingen op waardoor er nog geen concrete activiteiten hebben kunnen plaatsvinden. Wel werd door een aantal intensieve opvolgingen van risicosituaties pijnlijk duidelijk dat er nood is aan een preventieve werking (zie verder in het rapport) in deze regio. De personen uit West-Vlaanderen werden in 2020 nog ontvangen tijdens de inloopsprekken in Gent.

Opnieuw blijkt uit de cijfers dat wat de individuele gesprekken betreft, er een grote concentratie is in Brussel en Antwerpen (cf 2019). In Brussel heeft GAMS een eigen kantoor en moest er minder rekening gehouden worden met externe factoren (zoals andere partners in huis) bij het inplannen van gesprekken. De cijfers voor dit jaar zijn in Brussel dan ook stabiel gebleven (ondanks het feit dat er wel degelijk een sluiting was in maart – april). De sluiting van het Huis van het Kind in Antwerpen heeft langer geduurd en dit vertaalt zich ook in de cijfers. Antwerpen had daarbij ook nog eens te kampen met extra strenge maatregelen in de zomerperiode aangezien het corona-virus zich sneller bleef verspreiden in de regio.

Hoewel het jaar 2020 in de boeken zal komen te staan als een erg instabiele periode, valt wel meteen op uit de eerste tabel dat de cijfers voor 2020 op vlak van individueel onthaal, redelijk gelijk liggen met de cijfers voor 2019 (met uitzondering van Antwerpen). Dit zou deels verklaard kunnen worden door het feit dat er ook digitale media ingezet werden om een eerste onthaal en verdere begeleiding te kunnen voorzien (via Teams, Whatsapp, Bluejeans en Zoom) en deels doordat er minder ingezet kon worden op groepsactiviteiten en vormingen waardoor meer ruimte in de agenda was voor individuele begeleidingen. Er zal in elk geval tijdens de komende jaren gekeken moeten worden hoe de cijfers zich zullen ontwikkelen in meer representatieve periodes.

Tot slot kon een bijkomende indicator onder dit werkingsresultaat, namelijk de opvolgingsgesprekken die GAMS daarnaast opneemt (ten opzichte van de doelgroep), al deels geregistreerd worden voor 2020 (zie tabel hieronder). Op het moment van de rapportering waren echter de cijfers van de coördinatrice nog niet voorhanden. Ook was Kelly Beutels een paar maanden afwezig van het werk omwille van gezondheidsredenen. Het betreft hier cijfers met betrekking tot de sociaal-psychologische begeleiding (per telefoon en mail) van de betrokken personen.

De tweede kolom in de tabel hieronder geeft de contacten met professionals weer. Deze contacten hebben betrekking op de opvolging van een begeleiding, maar ook op vragen rond gespreksvoering, de vraag naar de ondersteuning van een cobemiddelaar en/of vragen naar gespecialiseerde artsen, advocaten, kortom; naar regionale, gespecialiseerde hulpverlening op maat. Er moet wel bij gesteld worden dat er een onderscheid gemaakt kan worden tussen reële risicosituaties die een intensief en langdurig hulpverleningstraject vragen enerzijds en contactmomenten met professionals waarbij GAMS eerder een adviserende rol opneemt anderzijds. De opvolging van de risicosituaties wordt hieronder in het rapport opgenomen (onder het tweede werkingsresultaat). Er zal in elk geval naar gestreefd worden de cijfers nog specifiek en vollediger weer te geven in 2021; naar het onderwerp van de contactmomenten en voor alle medewerkers in Vlaanderen. Toch kan alvast gesteld worden dat GAMS zeer actief is in deze consult- en adviesfunctie.

Opvolging doelgroep		Consult en Advies tav professionals	
Antwerpen	53	Antwerpen	62
Brussel	152	Brussel (NL-talig))	41
Gent	80	Gent	51
Hasselt	2	Hasselt	1
Leuven	16	Leuven	22
West-Vlaanderen	10	West-Vlaanderen	8
Andere regio's in VL	21	Andere regio's in VL	19
TOTAAL	334		204

3.3.2 Resultaten sensibiliseringsactiviteiten

Sensibiliseringsactiviteiten				
Datum	Stad	Organisatie	Aard	Aantal
11/02/2020	Antwerpen	Huis van het Kind	Maandelijks supportgroep	19
10/03/2020	Antwerpen	Huis van het Kind	Maandelijks supportgroep	18
29/10/2020	Antwerpen (digitaal)	GAMS	Atelier (stressmanagement-psycho-educatie)	5
12/11/2020	Antwerpen (digitaal)	GAMS	Atelier (stressmanagement-psycho-educatie)	1
19/11/2020	Antwerpen (digitaal)	GAMS	Atelier (stressmanagement-psycho-educatie)	2
26/11/2020	Antwerpen (digitaal)	GAMS	Atelier (stressmanagement-psycho-educatie)	4
3/12/2020	Antwerpen (digitaal)	GAMS	Atelier (stressmanagement-psycho-educatie)	3
8/01/2020	Brussel	GAMS	Jongerengroep 1	1
22/jan/20	Brussel	GAMS	Jongerengroep 2	2
31/jan/20	Brussel	GAMS	Maandelijks supportgroep	26
5/feb/20	Brussel	GAMS	Jongerengroep 1	1
19/feb/20	Brussel	GAMS	Jongerengroep 2	2
28/feb/20	Brussel	GAMS	Maandelijks supportgroep	26
4/mrt/20	Brussel	GAMS	Jongerengroep 1	3
15/apr/20	Brussel (digitaal)	GAMS	Jongerengroep	4
13/mei/20	Brussel (digitaal)	GAMS	Jongerengroep	4
28/02/2020	Gent	Buurthuis Hoeveke, Eritrese gemeenschap	Seksuele en reproductieve rechten	28
15/12/2020	Gent (digitaal)	Eritrese gemeenschap	Seksuele en reproductieve rechten	98
13/02/2020	Leuven	Agentschap integratie en inburgering	Sensibilisering VGV nieuwkomers	16
17/02/2020	Leuven	Huis van het Kind	Informatieve activiteit	1

Opnieuw kan vastgesteld worden dat GAMS er, ondanks de moeilijkheden en beperkingen omwille van de corona-maatregelen, toch in slaagde een aanzienlijk aantal activiteiten te organiseren. Uiteraard konden verschillende activiteiten aan het begin van het jaar nog probleemloos opgenomen worden. Enkel de groep voor zwangere vrouwen, die in maart 2020 hernomen zou worden, is niet meer kunnen doorgaan. Aangezien deze groep bovendien als risicogroep beschouwd werd met betrekking tot covid, werd ervoor gekozen de vrouwen eerder individueel op te volgen. Verder werd in de loop van het jaar, toen duidelijk werd dat fysieke groepsactiviteiten nog niet meteen mogelijk/toegestaan zouden zijn, ingezet op digitale activiteiten. Dit was geen evidentie omdat de doelgroep vaak obstakels ondervindt op vlak van toegang tot digitale media. Dit vertaalt zich dan ook in de cijfers. Toch kende een aantal activiteiten een uitzonderlijk groot deelnemersaantal, dit mede door de ondersteuning en toeleiding vanuit een aantal samenwerkingspartners.

Zo kreeg ook de mannenwerking van GAMS, het voorbije jaar een nieuwe boost. Het feit dat de groepsbijeenkomsten tweemaandelijks online georganiseerd werden, bleek voor deze doelgroep (eerder academisch opgeleide mannen) een meerwaarde. De werking bestond uit twee modules, van elk 6 sessies, met een gesloten groep van 6 mannen: <http://gams.be/nl/2021/03/03/mannelijkheid-in-twijfel-trekken-om-geweld-tegen-vrouwen-te-bestrijden/>

Door het onvermogen om bepaalde groepsactiviteiten te organiseren tijdens het tweede trimester van het jaar, werd deze periode wel aangegrepen om te reflecteren over het groepsaanbod zelf (doel, doelgroep, frequentie) en werd er gekeken hoe dit, onafhankelijk van de corona-perikelen, aangeboden kon worden. Er werd een draaiboek opgesteld om ook op langere termijn een groepsaanbod uit te werken dat toegankelijk is voor nieuwe collega's. Vanuit Antwerpen zou een pilootproject opgesteld worden dat in de loop van de volgende jaren geëvalueerd, bijgewerkt en uitgebreid wordt naar de andere regio's. In dit kader werd tijdens de loop van het jaar ook ingezet op het uitbreiden van de samenwerkingen en netwerken met psychologen en therapeuten opdat ook buiten Antwerpen en Brussel, convenanten zouden opgesteld kunnen worden ter versterking van de psychologische begeleiding, zowel individueel als in groep.

Het kader van het groepsaanbod zou bestaan uit twee delen; een eerste groep voor vrouwen die zich nog in een preciaire situatie bevinden en (nog) geen ruimte hebben om aan traumaverwerking te doen en een tweede groep voor vrouwen in een stabiele situatie die in staat zijn zich te engageren voor een krachtgericht traject. De opzet voor de eerste groep kon meteen al vertaald worden naar online sessies. Deze groep focust immers op stress-management en psycho-educatie, waarbij het vertrouwelijk kader van een gesloten groep en de nabijheid van de begeleiding minder noodzakelijk is.

De tweede groep zou bestaan uit een module van tweemaandelijks selfcare-groepen voor vrouwen die zich in een stabiele situatie bevinden. Binnen deze krachtgerichte groepswerking zal door middel van participatieve methodieken en onder begeleiding van 2 therapeutes gewerkt worden aan het versterken van de weerbaarheid en persoonlijke groei. Dit door aan traumaverwerking te doen, hen toe te leiden tot het lokale netwerk van organisaties, opleidings- en vrijetijdsaanbod en hen de kracht te geven om weerwoord te kunnen bieden aan de sociale druk die vaak nog ervaren wordt binnen de eigen familiale en sociale kringen. Het groepsaanbod zal doorgaan tijdens 8 sessies en dit met een semi-gesloten groep om de vertrouwelijkheid te optimaliseren. Na de sessies is het de bedoeling een terugkom-moment te organiseren ter evaluatie van het aanbod en met de vrouwen zal apart bekeken worden welke impact de groep had op hun persoonlijke ontwikkeling en welke stappen ze in de toekomst nog willen nemen. Zij zullen daarbij ook aangemoedigd worden om deel te nemen aan een training tot cobemiddelaar om als ervaringsdeskundige andere vrouwen te ondersteunen in hun empoweringsproces. Verder zal binnen het groepsaanbod ook aan een preventieve aanpak gehanteerd worden waarbij de focus nog meer komt te liggen op weerbaarheid en zelfbeschikkingsrecht. Er zal met dat doel tijdens de sessies verder ingezet worden op identiteitsontwikkeling, vrije partnerkeuze en seksuele en reproductieve rechten.

Het kader en het draaiboek zijn dus voorhanden, maar deze tweede groep kan pas starten wanneer bijeenkomsten van ongeveer 10 personen weer mogelijk zijn. Tot zover zal ook begin 2021 verder

ingezet worden op digitale sessies rond stress-management en op digitale sensibiliseringsactiviteiten met nieuwkomers.

4. Projectresultaat 2

Deskundigheidsbevordering op vlak van VGV en gedwongen huwelijken bij professionals werkzaam in Vlaanderen, met een focus op cultuur sensitieve zorg

4.1. Methode

GAMS organiseert cultuur sensitieve vorming/ondersteuning voor direct betrokken professionelen/intermediairs.

- Prioritaire aandacht gaat naar intermediairs/professionelen die regelmatig in contact komen met de doelgroep (bv. Eerstelijns werkers in de zorg en de hulpverlening...)
- In overleg met de partners wordt bekeken wat de noden zijn en hoe het aanbod best vorm kan krijgen (infosessie, workshop, intervisie/supervisie,...). Naast de organisatie van eigen, aparte vormingen moet ook de mogelijkheid overwogen worden om vorming aan te bieden binnen bestaande activiteiten van de partners.
- GAMS vangt risicosituaties op en biedt ondersteuning aan partners betreffende complexe casussen op vlak van VGV, huwelijksdwang en/of andere vormen van GBV.
- GAMS voert operationeel onderzoek uit ahv cliëntenbestand en ontvangen signaleringen (risicosituaties) om de kennis over gedwongen huwelijken en VGV in Vlaanderen te vergroten en te verspreiden ahv een jaarrapport en studiedag.
- GAMS neemt deel aan netwerkvergaderingen, platforms en coalities om zo samenwerkingsverbanden met partners te versterken en hen te ondersteunen in de gemeenschappelijke strijdpunten en dit zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau.

4.2. Indicatoren

- Aantal uitgevoerde vormingen en/of intervisiemomenten: 2 vormingen per provincie per jaar
- Aantal deelnemers opleiden tot referentiepersonen: streefdoel: 10 per vorming
- Aantal ontvangen signaleringen (melding risicosituaties of vraag om advies/doorverwijzing) bij GAMS vzw (effectmeting): streefwaarde: 30 per jaar (met percentuele stijging per jaar). GAMS maakt hiervan een analyse om zo de kennis over de aard en aanpak van VGV en gedwongen huwelijken te versterken. De uitkomst hiervan wordt opgenomen in het jaarrapport.
- Aantal deelnemers aan de jaarlijkse studiedag ter presentatie van het jaarrapport en de ontwikkelingen op vlak van VGV en gedwongen huwelijken in Vlaanderen.
- Aantal deelnames aan overlegmomenten en samenwerkingsverbanden: 8 per jaar.

4.3. Resultaten

4.3.1 Vormingen

Datum	Stad	Organisatie	Aard van de vorming	Profiel	Aantal
28/01/2020	Gent	Sint Pietersabdij	Lunchgesprek Intrafamiliaal Geweld	Divers	40
11/02/2020	Antwerpen	Elcker ik vzw	ACCESS: GGG: welke aanpak voor betrokken vrou	Divers	29
17/02/2020	Hasselt	FJC Hasselt	Ketenaanpak AMIF FJC Limburg	Divers	15
2/03/2020	Diest	OKAN school Diest + CLB Diest	Algemene vorming VGV en GAMS	Leerkrachten + CLB	12
5/03/2020	Antwerpen	Huis van het Kind Pothoek Antwerpen	Algemene vorming VGV en GAMS	Actoren HvhK	9
9/03/2020	Brussel	Kind & Gezin	Infosessie ACCESS	Zorg	16
10/03/2020	Lanaken	OC Lanaken, Rode Kruis Vlaanderen	Algemene vorming VGV en GAMS	opvangcentrum	14
	Digitaal				
6/06/2020	Antwerpen	Sensoa	Studiedag Sensoa, panel van expertise, culturele	Divers	18
23/jun/20	Leuven	UZ Leuven	Algemene vorming VGV (medische aspecten)	Zorg	60
8/jul/20	Brussel	UCOS	Algemene vorming VGV en GAMS	Studenten	15
1/10/2020	Antwerpen	Solentra	Algemene vorming VGV en GAMS	Psy	12
5/10/2020	Antwerpen	K&G Deurne	Algemene vorming VGV en GAMS	K&G	17
12/10/2020	Brussel	Police	GBV en vrouwen met een migratieachtergrond	Politie	23
14/10/2020	Leuven	UCLL	Medische aspecten en preventie VGV	Studenten vroedkunde	45
29/10/2020	Lier	Thomas More	Medische aspecten en preventie VGV	Studenten vroedkunde	34
16/11/2020	Antwerpen	CKG De Link	Algemene vorming VGV en GAMS	CKG	14
1/12/2020	Leuven	KULeuven	Medische aspecten en preventie VGV	Opleiding Artsen	25
3/12/2020	Hasselt	PXL	GBV en vrouwen met een migratieachtergrond	Studenten sociaal werk	36
8/12/2020	Gent	GAMS	Algemene vorming VGV en GAMS	Divers	65

Bij het bekijken van bovenstaande tabellen, en rekening houdend met de omstandigheden, valt meteen op dat GAMS, globaal gezien, niet tekort schiet in de deskundigheidsbevordering van verschillende doelgroepen van professionals in Vlaanderen. De vormingen worden zowel intern, op vraag en op maat van bestaande teams en organisaties aangeboden, als door GAMS zelf georganiseerd voor deelnemers met uiteenlopende profielen. Binnen de meeste vormingen (tenzij voor een specifiek medisch publiek, waarbij de focus gelegd wordt op VGV) komen alle vormen van GBV aan bod en worden signalen van risicosituaties meegegeven zowel als gesprekstechnieken.

Een werkpunt dat opnieuw moet meegenomen worden naar volgend jaar toe (of naar een post-corona periode) is wel de spreiding van de vormingen; zo is het vooral de provincie West-Vlaanderen die hier ontbreekt in de tabel. GAMS voorziet een eerste webinar in Kortrijk in het voorjaar 2021, van waaruit de noden van professionals in Kortrijk bevraagd zullen worden tov de problematiek van VGV en andere vormen van GBV. Ook de stad Roeselare heeft GAMS uitgenodigd deel te nemen aan een zorgnetwerkdag in 2021. In Limburg werden reeds contacten gelegd met het FJC, die verschillende samenwerkingspartners verenigen en de PXL hogeschool, die een jaarlijks gastcollege aanvragen.

Tot slot kan hier ook aangegeven worden dat er samen met Veerle Van Assche, Beleidsmedewerkster Geïntegreerd Gezinsbeleid, medewerkers van de Akademie en een aantal artsen van K&G, een samenwerking opgestart werd tot een online-leermodule over VGV. Er zal hierbij ook gekeken worden hoe de leermodule zich kan richten tot de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ's) en andere partners. De leermodule zal in de loop van 2021 online gezet worden.

4.3.2 Risicosituaties

Datum	Stad	Doorverwijzer	Aard
13/01/2020	Antwerpen	Arts assistent	VGv
30/01/2020	Roeselare	Buurvrouw	Gedwongen huwelijk
7/04/2020	Dilbeek	Sociaal werker	VGv en IFG
6/05/2020	Antwerpen	OCMW	VGv en IFG
11/05/2020	Antwerpen	Pediater	VGv
16/05/2020	Leuven	WGC	VGv
18/05/2020	Leuven	Ketenaanpak IFG	Gedwongen huwelijk
28/mei	Mechelen	Vroedvrouw	VGv
28/05/2020	Antwerpen	Pediater	VGv
16/06/2020	Antwerpen	Pediater	VGv
23/06/2020	Antwerpen	FJC	IFG
13/07/2020	Antwerpen	Gynaecoloog	Seksueel geweld
18/07/2020	Antwerpen	K&G	VGv en Partnergeweld
13/08/2020	Poperingen	Buddy	VGv
17/09/2020	Brussel	Leerkracht	VGv en Gedwongen huwelijk
17/09/2020	Kortrijk	Zus	VGv en Gedwongen huwelijk
23/11/2020	Antwerpen	CKG	VGv

Ook voor 2020 valt uit dit overzicht van de gemelde risicosituaties op te maken dat er op vlak van spreiding, nog steeds een grote concentratie is in Antwerpen, waar er al langer een regionale werking van GAMS actief is. Toch zien we ook een lichte stijging voor Leuven en vooral West-Vlaanderen, waar GAMS (nog) niet verankerd is binnen de reguliere hulpverlening. De medewerkers van GAMS hebben vooral in het najaar van 2020 een zeer intensieve, internationale risicosituatie opgevolgd waarbij verschillende partners betrokken waren en er zelfs op bilateraal niveau onderhandeld diende te worden. Het betrof een Belgisch meisje dat vanuit het buitenland gerepatriëerd diende te worden. Deze risicosituaties heeft dan ook een weerklank gekregen bij de organisaties en partners binnen de juridische en sociale hulpverlening, waarbij de nood aan een preventieve werking (in West-Vlaanderen) zeer duidelijk uitgelijnd werd. In dit opzicht zal dus, zoals eerder vermeld, ook een webinar georganiseerd worden door de stad Kortrijk in april 2021.

Het overzicht geeft daarnaast ook weer dat GAMS niet enkel gecontacteerd wordt wanneer een risico op VGv zich voordoet, maar ook op vlak van gedwongen huwelijken, en intrafamiliaal of partnergeweld wordt GAMS meer en meer gesolliciteerd. Dit zowel door professionals met diverse profielen binnen de hulpverlening, als door personen vanuit de sociale en familiale kringen van betrokken meisjes en vrouwen.

Het was vooral door de complexiteit, de intensiviteit en de hoogdringendheid van de meldingen, dat GAMS haar Raad van Bestuur gecontacteerd heeft om hier melding van te maken. Daarnaast wordt deze zorgwekkende vaststelling ook meegenomen in het strategisch plan van de organisatie. Het wordt pijnlijk duidelijk dat er vooral in Vlaanderen nog meer ingezet moet worden op preventie, niet enkel door de stijging in de prevalentie van de doelgroep (nieuwe cijfers zullen in 2021 verzameld worden op dit vlak), maar ook door een bredere bekendheid van de werking van GAMS en de problematiek van VGv. Waar dit eerder een blinde vlek was voor de hulpverlening en het grote

publiek, kan momenteel een stijging vastgesteld worden van de algemene alertheid van risicosignalen. Dit blijkt ook uit de hoge cijfers op vlak van contactmomenten (telefoon, emails) met professionals, zoals eerder weergegeven bij de advies- en consultfunctie die GAMS ook opneemt.

4.3.3 Jaarrapport

Het jaarrapport van 2020 wordt momenteel samengesteld. Er zal nog bekeken moeten worden hoe we dit het beste voorstellen aan de geïnteresseerden. Vorig jaar kon er geen studiedag georganiseerd worden, maar GAMS zal bekijken wat de mogelijkheden zijn voor het najaar 2021.

4.3.4 Samenwerkingen

Stad	Partner	Aard samenwerking
Antwerpen		
	Prenataal Overleg De Wijk en Pothoek	Deelname overleg
	Onthaal en Spreekurenteam	Deelname overleg
	Actorenoverleg HvhK Pothoek	Deelname overleg
	Welzijsoverleg Noord	Deelname overleg
	PANZA	Deelname Netwerk en studiedag
	Wie is wie 2060	Deelname Lerend Netwerk
	Ketenaanpak IFG	Casusbespreking
Brussel		
	Born in Brussels	Deelname Tool
	Werkgroep IFG (Equal)	Deelname overleg
Gent		
	Ketenaanpak IFG	Casusbespreking
	Werkgroep IFG (Stad Gent)	Deelname overleg Lerend netwerk
	Actorenoverleg De Sloep vzw	Deelname overleg
	Netwerktafel Vluchtelingen	Deelname overleg
Mechelen		
	Ketenaanpak IFG	Overleg Project Gedwongen Huwelijk
Overkoepelend		
	Sensoa Jongeren Forum	Deelname forum
	Sensoa Zanzu Forum	Deelname forum en studiedag
	Kinder Rechten Coalitie	Lid Algemene Vergadering en publicatie

GAMS bleef zich ook in 2020 engageren tot deelname aan verschillende (digitale) overlegmomenten dit zowel met regionale netwerken van samenwerkingspartners, als nationale, overkoepelende organen. Sinds de oprichting zetelt GAMS ook in de Raad van Bestuur van End FGM, het Europese overkoepelende netwerk van organisaties die strijden tegen VGV, GH en andere vormen van GBV.

5. Conclusie

Zoals zo vaak herhaald zal worden in de rapporteringen voor het jaar 2020, kan ook hier niet anders dan gesteld worden dat de cijfers van 2020 minder representatief zullen zijn aangezien ook de werking van GAMS sterk beïnvloed werd door de maatregelen die genomen werden ter preventie van covid 19.

Daarbij komend, is dit rapport slechts een tweede jaaroverzicht, dat sinds de deelname van GAMS aan het gesubsidieerd aanbod van het Agentschap Opgroeien, opgesteld werd en er dus nog steeds sprake is van een ontwikkeling; vooral de uitbouw van een structurele werking van GAMS in Limburg en West-Vlaanderen werd door de corona-maatregelen sterk vertraagd. En ook in 2021 wordt voorzien dat er nog sterk rekening gehouden zal moeten worden met de beperkingen die de pandemie met zich meebrengt op vlak van fysieke contacten (vooral in groep).

Toch kan men concluderen dat de resultaten, globaal gezien, en onder deze omstandigheden, voor beide werkingsresultaten positief geëvalueerd kunnen worden. Zowel op vlak van individuele contacten, als wat betreft sensibiliseringsactiviteiten en vormingsmomenten, werden nieuwe methodieken en media ingezet om de streefdoelen van de organisatie zo goed mogelijk na te komen. In vergelijking met 2019 (cf eindrapport 2019), zijn dan ook geen grote veranderingen vast te stellen wat betreft het aanbod en de werking van GAMS.

Wat wel zeker voelbaar was en een sterke invloed had op de werkdruk van de medewerkers waren de intensiviteit en hoogdringendheid waarmee de opvolgingen van een aantal risicosituaties gepaard gingen. Deze vaststelling legt een aantal zaken bloot; Ten eerste zal er intern bij GAMS ingezet moeten worden op een herorganisatie met betrekking tot een stappenplan en zal een meer geprononceerde plaats voorzien worden voor 'Preventie' en 'Bescherming' binnen het strategisch plan van de organisatie. Ten tweede zal samen met de Raad van Bestuur en andere partners gekeken moeten worden welke rol GAMS kan opnemen op juridisch vlak. In het verleden werd dit luik opgenomen door Intact vzw, maar aangezien deze laatste geen actieve dagelijkse werking meer heeft, komt dit meer en meer bij GAMS te liggen. Voor een aantal risicosituaties in 2020 werd hiervoor voorlopig beroep gedaan op gespecialiseerde advocaten, die gefinancierd werden door GAMS. Tot slot verwacht GAMS zich aan een toename van meldingen aangezien de doelgroep steeds groter wordt in Vlaanderen en GAMS inzet op meer erkenning van risicosignalen door professionals.

Er zal dus blijvend gezocht moeten worden naar voldoende structurele middelen om te kunnen voldoen aan de vraag naar en de nood tot bescherming van betrokken meisjes en vrouwen. Het strijdbare karakter van GAMS zal hier zeker voor ingezet worden.

Dit gezegd zijnde, kan men er dus van op aan dat GAMS ook in 2021 zal blijven streven naar een kwaliteitsvolle en hoogwaardige ondersteuning en preventie in de strijd tegen deze en andere vormen van gendergerelateerd geweld.